



**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

ПРОГРАМА

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 053 ПСИХОЛОГІЯ



**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної професійної
освіти**

«26» лютого 2026 року протокол № 3

Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної професійної
освіти**

від «27» лютого 2026 року № 01-01/08-О.Д.

Директор Вікторія СИДОРЕНКО



ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 «Соціальні та поведінкові науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	053 «Психологія»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	Психологія
Мова навчання	Українська

Біла Церква 2025

Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (протокол № 3 від «26» лютого 2026 року)

Розробники програми:

Клочко А. О., доктор психологічних наук, професорка кафедри педагогіки, психології та менеджменту.

Рибалка В. В., доктор психологічних наук, професор, почесний академік НАПН України, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту.

Програма атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія / Розробники: А.О.Клочко, В.В. Рибалка. Біла Церква, 2025. 33 с.

Завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту



Юлія ГЕРАСИМЕНКО

Гарант ОП «Психологія» доктор психологічних наук, доцент



Алла КЛОЧКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестаційний екзамен має на меті визначення готовності здобувачів освіти до реалізації професійних функцій психолога. Програма для складання атестаційного екзамену розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти для заочної форми навчання і відповідає вимогам Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 053 Психологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 24 квітня 2019 року № 564).

Мета атестаційного екзамену – оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньої програми підготовки та атестації фахівця на відповідність другому (магістерському) рівню вищої освіти. Атестаційний екзамен призначений для визначення теоретичної і практичної підготовки випускника до виконання професійних завдань.

Програма атестаційного екзамену базується на програмному змісті навчальних дисциплін «Теоретико-методологічні проблеми психології», «Психологія організацій та управління персоналом», «Сучасні теорії соціальної психології», «Методика викладання психології у закладах освіти», «Психологія травмуючих ситуацій», «Основи професійного консультування».

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі. Кожний екзаменаційний білет містить 3 питання:

перше питання – теоретичне – 30 балів;

друге питання – теоретичне – 30 балів;

третє питання – теоретичне – 40 балів.

Загальні компетентності, якими повинен володіти здобувач освіти:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові) компетентності, якими повинен володіти здобувач освіти:

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості, аналізувати його результати, робити коректні висновки та розробляти вагомі для науки й практики рекомендації на їх підґрунті, представляти результати власних досліджень науковій спільноті.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної

етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою.

ПР 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

«Теоретико-методологічні проблеми психології»

Зміст програми

Тема 1. Методологія психологічного дослідження.

Поняття методології у психологічній науці. Рівні методологічного аналізу: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, методичний. Принципи наукового пізнання в психології: детермінізму, системності, розвитку, єдності свідомості та діяльності. Наукова парадигма та її роль у психологічних дослідженнях. Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 2. Основні теоретичні підходи в сучасній психології.

Природничо-науковий та гуманітарний підходи в психології. Біхевіоризм і необіхевіоризм. Психоаналіз і неопсихоаналіз. Гуманістична та екзистенційна психологія. Когнітивний підхід. Діяльнісний підхід в психології. Системний підхід у вивченні психічних явищ. Постмодерністські тенденції у сучасній психологічній науці.

Тема 3. Свідомість і несвідоме як предмет психологічного дослідження.

Психологічна природа свідомості. Функції та структура свідомості. Рівні психічного відображення. Концепції несвідомого в психологічній науці. Психодинамічні уявлення про структуру психіки. Взаємозв'язок свідомого та несвідомого в регуляції поведінки. Сучасні нейропсихологічні підходи до дослідження свідомості.

Тема 4. Особистість як об'єкт психологічного дослідження.

Поняття особистості в психології: основні підходи та концепції. Структура особистості. Теорії особистості: психодинамічні, біхевіористські, гуманістичні, когнітивні, диспозиційні. Вітчизняні теорії особистості. Особистість і діяльність. Проблема розвитку особистості. Ідентичність та самодетермінація особистості. Методологічні проблеми дослідження особистості.

Тема 5. Проблема психічного розвитку у психологічній науці.

Поняття психічного розвитку. Рушійні сили та детермінанти психічного розвитку. Поняття вікового розвитку. Теорії психічного розвитку: психоаналітична, біхевіористська, когнітивна, культурно-історична. Поняття сензитивного та критичного (кризового) періодів розвитку. Провідна діяльність і психічний розвиток. Роль соціального середовища у психічному розвитку. Проблема норми та патології в розвитку.

Тема 6. Сучасні проблеми та тенденції розвитку психологічної науки.

Актуальні напрями сучасної психологічної науки. Міждисциплінарність у психології. Позитивна психологія: передумови виникнення, базові концепції, методологія. Нейронаука та психологія. Цифрова психологія і психологія технологій. Проблема відтворюваності результатів психологічних досліджень. Відкрита наука в психології. Психологія в умовах суспільних криз і трансформацій.

«Психологія організацій та управління персоналом»

Зміст програми

Тема 1. Організація як предмет психологічного аналізу.

Поняття організації в психологічній науці. Психологічні характеристики організації. Типи та класифікації організацій. Організаційна структура та її психологічні наслідки. Організаційна культура: поняття, функції, типи. Психологічний клімат організації. Методи діагностики організаційних явищ і процесів.

Тема 2. Організаційна поведінка та управління персоналом.

Поняття організаційної поведінки. Психологічні теорії мотивації в управлінні персоналом: змістовні та процесуальні. Мотивування і стимулювання праці. Психологічні аспекти відбору та адаптації персоналу. Оцінювання персоналу: методи і психологічні вимоги. Навчання та розвиток персоналу. Управління талантами. Лояльність персоналу та плинність кадрів.

Тема 3. Лідерство та стилі керівництва.

Поняття лідерства та керівництва в організаційній психології. Теорії

лідерства: особистісні, поведінкові, ситуаційні, трансформаційні. Емоційний інтелект керівника. Стили управління та їх ефективність. Лідерство в умовах змін та кризових ситуацій. Психологічні характеристики ефективного керівника. Командне лідерство. Гендерні аспекти лідерства.

Тема 4. Групова динаміка та командна робота в організації.

Психологія малих груп в організаційному контексті. Групова динаміка: стадії розвитку, норми, ролі, статуси. Ефективні та неефективні команди. Психологічні умови формування ефективної команди. Групове прийняття рішень. Синдром групового мислення. Міжгрупові відносини в організації. Управління конфліктами в організаційних групах.

Тема 5. Організаційний стрес та психологічне здоров'я на робочому місці.

Поняття організаційного стресу. Чинники професійного стресу. Синдром емоційного вигорання: моделі, діагностика, профілактика. Психологічне здоров'я працівника. Психологічна безпека в організації. Баланс між роботою та особистим життям. Програми підтримки психологічного благополуччя персоналу. Позитивна організаційна психологія.

Тема 6. Організаційні зміни та розвиток організації.

Психологія організаційних змін. Опір змінам: причини та подолання. Моделі управління змінами. Організаційний розвиток і організаційне навчання. Інноваційна активність персоналу. Психологічні аспекти антикризового управління. Психологічний супровід реструктуризації та злиття організацій. Організаційна ідентичність і прихильність персоналу.

«Сучасні теорії соціальної психології»

Зміст програми

Тема 1. Предмет і методологія соціальної психології.

Становлення соціальної психології як самостійної науки. Предмет та об'єкт соціальної психології. Місце соціальної психології в системі наук. Методи соціально-психологічного дослідження. Проблема соціальної детермінації психічних явищ. Сучасні дискусії про предмет і завдання

соціальної психології. Прикладні та практичні галузі соціальної психології.

Тема 2. Соціальне пізнання та атрибуція.

Поняття соціального пізнання. Соціальні схеми та їх функції. Теорія атрибуції: основні підходи Г. Гайдера, Е. Джонса, Г. Келлі. Помилки і упередження атрибуції. Фундаментальна помилка атрибуції. Роль соціальних стереотипів та упереджень у пізнанні. Когнітивний дисонанс. Евристики в соціальному пізнанні. Самосприйняття і самопрезентація.

Тема 3. Соціальні установки та зміна поведінки.

Поняття соціальної установки (атитюду). Структура та функції соціальних установок. Теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера. Формування та зміна соціальних установок. Теорії переконання: центральний та периферичний маршрути. Стереотипи та упередження: соціально-психологічні механізми. Зв'язок установок і поведінки.

Тема 4. Соціальний вплив та конформізм.

Поняття соціального впливу. Нормативний та інформаційний соціальний вплив. Конформізм та його детермінанти (експерименти С. Аша). Підкорення авторитету (дослідження С. Мілгрема). Міншинний вплив та соціальні інновації. Феномен соціальної фасилітації та соціальної лінощів. Деіндивідуалізація. Груповий тиск і групове мислення.

Тема 5. Просоціальна поведінка, агресія та міжгрупові відносини.

Психологія просоціальної поведінки та альтруїзму. Феномен стороннього спостерігача. Теорії агресії в соціальній психології. Психологічні чинники агресивної поведінки. Психологія міжгрупових відносин. Теорія соціальної ідентичності А. Тешфела та Дж. Тернера. Внутрішньогрупова упередженість і міжгрупова дискримінація. Психологія ксенофобії та стигматизації.

Тема 6. Психологія мас, натовпу та соціальні рухи.

Психологія великих соціальних груп. Психологія маси. Психологія натовпу: класифікація, механізми, управління. Психологія чуток, паніки та масових заворушень. Соціальні рухи та колективна ідентичність. Психологія пропаганди та маніпуляцій у медіапросторі. Сучасні цифрові форми

соціального впливу.

«Методика викладання психології у закладах освіти»

Зміст програми

Тема 1. Психологія як навчальний предмет.

Місце психології в системі освіти. Цілі та завдання викладання психології у різних типах навчальних закладів. Специфіка психологічного знання як предмета навчання. Зв'язок психологічної освіти з практикою.

Тема 2. Принципи та методи навчання психології.

Дидактичні принципи у викладанні психологічних дисциплін. Активні та інтерактивні методи навчання. Проблемне навчання в курсах психології. Кейс-метод та його застосування. Дискусія як метод навчання. Метод проєктів. Симуляційні та рольові ігри. Застосування психологічного тренінгу в навчальному процесі. Дистанційне навчання психологічних дисциплін.

Тема 3. Проєктування навчального процесу з психології.

Розробка освітніх програм і навчальних планів. Проєктування курсів психології: цілі, результати, зміст. Силабус дисципліни: вимоги та структура. Планування лекційних і семінарських занять. Організація самостійної роботи студентів. Навчально-методичне забезпечення курсів психології. Відбір і структурування навчального матеріалу.

Тема 4. Оцінювання навчальних досягнень з психології.

Функції і принципи оцінювання у психологічній освіті. Формувальне та підсумкове оцінювання. Критеріально-орієнтоване оцінювання. Методи і форми оцінювання: тести, портфоліо, есе, презентації. Рейтингові системи оцінювання. Оцінювання практичних компетентностей. Зворотний зв'язок як інструмент розвитку. Академічна доброчесність у психологічній освіті.

Тема 5. Психологія навчального процесу та педагогічна взаємодія.

Психологічні закономірності засвоєння знань. Мотивація навчання студентів: діагностика і розвиток. Пізнавальні стилі та індивідуальний підхід. Педагогічне спілкування та взаємодія викладача і студентів. Психологічний

клімат навчальної групи. Конфліктні ситуації в освітньому процесі та їх врегулювання. Фасилітаційний стиль викладання.

Тема 6. Особистість викладача психології та його професійний розвиток.

Вимоги до особистості викладача психології. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість. Рефлексивність як ключова компетентність викладача. Синдром емоційного вигорання у педагогічній діяльності та його профілактика. Неперервний професійний розвиток викладача. Супервізія і коучинг у розвитку педагогічних компетентностей. Дослідницька діяльність викладача психології.

«Психологія травмуючих ситуацій»

Зміст програми

Тема 1. Психологічна травма: поняття, класифікація, механізми.

Поняття психологічної травми та психотравматизації. Класифікація травматичних подій. Механізми психологічного впливу травми. Гострий стресовий розлад та ПТСР: критерії діагностики. Комплексна травма та складний ПТСР. Вікарна травматизація та вторинний травматичний стрес. Нейробиологічні основи реагування на травму.

Тема 2. Реакції на травму та фактори ризику і захисту.

Психологічні реакції на травматичні події: норма і патологія. Стадії реагування на травму. Фактори ризику розвитку ПТСР. Захисні та ресурсні фактори. Поняття психологічної резиліентності. Посттравматичне зростання. Культурні та гендерні відмінності у реагуванні на травму. Особливості дитячої психологічної травми.

Тема 3. Травма внаслідок військових дій та масових катастроф.

Психологічні наслідки участі у збройних конфліктах. Бойова психологічна травма. Особливості ПТСР у ветеранів. Психологічна допомога під час та після бойових дій. Психологічні наслідки вимушеного переміщення та біженства. Психологічна допомога цивільному населенню в умовах воєнного стану. Психологічна реабілітація учасників бойових дій. Горе втрати в умовах збройного конфлікту.

Тема 4. Психологічна допомога особам у кризових ситуаціях.

Психологічна криза: види та динаміка. Принципи психологічної першої допомоги. Кризове втручання: моделі та техніки. Екстрена психологічна допомога. Психологічна підтримка при гострих стресових реакціях. Дебрифінг: показання та протипоказання. Стабілізаційні техніки. Особливості роботи з суїцидальними проявами в кризі.

Тема 5. Психотерапія психологічної травми.

Доказові підходи до терапії ПТСР. Когнітивно-процесуальна терапія. Тривала експозиція. Соматичні підходи до роботи з травмою. Наративна терапія травматичного досвіду. Групова робота з особами із ПТСР. Специфіка психотерапії комплексної травми. Етичні питання роботи з травмою.

Тема 6. Профілактика та психологічне відновлення.

Первинна, вторинна і третинна профілактика психологічних наслідків травми. Психопросвіта як компонент профілактики. Психологічна реабілітація: принципи та технології. Методи психологічного відновлення. Самодопомога при травматичному стресі. Підтримка фахівців, що працюють із травмою: профілактика вторинної травматизації. Організація системи психологічної допомоги в умовах масових криз.

«Основи професійного консультування».**Зміст програми****Тема 1. Психологічне консультування: предмет, задачі, принципи.**

Поняття психологічного консультування. Відмінність консультування від психотерапії, психологічної просвіти та коучингу. Цілі та завдання психологічного консультування. Основні принципи консультативної роботи. Напрями та підходи в психологічному консультуванні. Структура консультативного процесу. Показання та протипоказання до консультування. Етичні стандарти психологічного консультування.

Тема 2. Консультативний контакт та терапевтичні стосунки.

Поняття терапевтичного альянсу та його значення. Умови ефективного

консультативного контакту за К. Роджерсом: емпатія, безумовне позитивне прийняття, конгруентність. Перший контакт та встановлення робочих стосунків. Феномен перенесення та контрперенесення. Психологічні межі у консультуванні. Мультикультурні аспекти консультативних стосунків. Вплив особистісних рис консультанта на терапевтичний альянс.

Тема 3. Техніки і навички психологічного консультування.

Базові комунікативні навички консультанта. Техніки активного слухання: перефразування, відображення почуттів, уточнення, узагальнення. Постановка запитань у консультуванні: відкриті та закриті, уточнюючі, циркулярні. Конфронтація і самораскриття консультанта. Техніки психодіагностики у консультативному процесі. Навики оцінки та формулювання психологічної проблеми. Структурування та завершення консультативної сесії.

Тема 4. Основні підходи у психологічному консультуванні.

Психоаналітичний та психодинамічний підхід у консультуванні. Гуманістично-екзистенційний підхід: особистісно-центрована терапія, гештальт-підхід. Когнітивно-поведінковий підхід: основні принципи та техніки. Рішення-фокусована коротка терапія. Наративний підхід у консультуванні. Інтегративний і еклектичний підходи. Доказова база різних підходів у консультуванні.

Тема 5. Консультування у різних контекстах та з різними категоріями клієнтів.

Сімейне та подружнє консультування. Консультування дітей та підлітків: специфіка та методи. Консультування в умовах кризи та горя втрати. Психологічне консультування осіб з питань кар'єри та особистісного розвитку. Консультування в організаційному контексті. Онлайн-консультування: можливості та обмеження. Особливості групового консультування.

Тема 6. Професійний розвиток консультанта та супервізія.

Особистісні та професійні якості ефективного консультанта. Самопізнання та особиста терапія як умова ефективної роботи. Поняття і функції супервізії у консультуванні. Форми супервізії: індивідуальна, групова.

Неперервна освіта та підвищення кваліфікації. Синдром вигорання у консультантів та його профілактика. Кодекс етики психолога: ключові положення та дилеми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання теоретичного питання

Кількість балів	Характеристика відповіді здобувача
0	Відсутня відповідь
1-15	Завдання виконане не в повному обсязі або допущено значну кількість істотних помилок. Здобувач демонструє фрагментарні знання психологічної термінології та основних понять дисциплін програми атестаційного екзамену; не здатний послідовно розкрити зміст психологічних концепцій і теорій; не виявляє розуміння методологічних принципів психологічного дослідження; допускає суттєві помилки в узагальненнях та систематизації наукових підходів; не може встановити зв'язок між теоретичними положеннями та практикою психологічної діяльності.
16-20	Завдання виконане в неповному обсязі. Здобувач допускає помилки у тлумаченні психологічних термінів і понять та у визначенні наукових концепцій і теоретичних положень у межах дисциплін програми; частково виявляє вміння аналізувати та порівнювати сучасні напрями психологічної науки; демонструє недостатню здатність до оцінки та аналізу психологічних явищ і ситуацій; допускає помилки у доборі методів і підходів відповідно до практичних завдань психологічної діяльності.
21-25	Завдання виконані у повному обсязі. Здобувач у достатній мірі володіє психологічною термінологією; здатний визначати та характеризувати основні психологічні концепції та теоретичні підходи в межах програми атестаційного екзамену; демонструє розуміння методологічних засад психологічного дослідження; здатний аналізувати та оцінювати причини й наслідки психологічних ситуацій; виявляє вміння встановлювати зв'язок між теорією та практикою психологічної допомоги; добирає методи роботи відповідно до особливостей психічного та особистісного розвитку.
26-30	Завдання виконані у повному обсязі. Здобувач досконало володіє психологічною термінологією та категоріальним апаратом усіх дисциплін програми; здатний здійснювати глибокий теоретико-методологічний аналіз психологічних явищ і наукових підходів; демонструє наукову ерудицію у порівнянні та критичній оцінці теоретичних концепцій; виявляє здатність до самостійних

	узагальнень і обґрунтованих висновків; ефективно встановлює зв'язки між теоретичними положеннями різних дисциплін програми та конкретними завданнями практичної психологічної діяльності; демонструє розуміння актуальних проблем і тенденцій розвитку психологічної науки.
--	---

Критерії оцінювання практико-орієнтованого завдання

Кількість балів	Характеристика відповіді здобувача
0	Відсутня відповідь
1-16	Завдання виконане не в повному обсязі або допущено значну кількість істотних помилок. Здобувач не виявляє здатності до психологічного аналізу ситуації; не може визначити психологічну проблематику, запити та стани учасників ситуації; не встановлює зв'язку між описаними явищами та відповідними психологічними концепціями; не здатний запропонувати обґрунтовані психологічні інтервенції; допускає суттєві порушення етичних норм у підході до аналізу ситуації.
17-24	Завдання виконане в неповному обсязі. Здобувач частково аналізує психологічний зміст ситуації, однак допускає помилки у визначенні ключових психологічних явищ і станів; неточно або без достатнього обґрунтування застосовує психологічні теорії до аналізу; пропонує обмежений або недостатньо диференційований спектр психологічних інтервенцій; не в повній мірі враховує індивідуально-психологічні, вікові та соціальні характеристики учасників ситуації; частково дотримується вимог до етики психологічної допомоги.
25-32	Завдання виконані у повному обсязі. Здобувач демонструє достатній рівень здатності до психологічного аналізу практичної ситуації: визначає провідну психологічну проблематику та стани учасників; обґрунтовано спирається на відповідні психологічні теорії та концепції з програми; пропонує диференційовані та практично доцільні психологічні інтервенції; враховує індивідуально-психологічні, вікові та соціальні характеристики учасників; дотримується принципів етики психологічної допомоги; здатний обґрунтувати вибір форм і методів психологічної роботи.
33-40	Завдання виконані у повному обсязі. Здобувач демонструє високий рівень професійно-психологічної компетентності: здійснює глибокий і системний аналіз психологічного змісту ситуації з урахуванням усіх її ключових аспектів; творчо та обґрунтовано застосовує наукові психологічні концепції та теорії з різних дисциплін програми; пропонує комплексні, диференційовані та науково обґрунтовані психологічні інтервенції з урахуванням

	індивідуально-психологічних, вікових, гендерних і соціокультурних характеристик учасників; демонструє рефлексивність і критичне мислення; дотримується та аргументовано обстоює норми психологічної етики; здатний передбачати можливі ускладнення та планувати подальший психологічний супровід.
--	---

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Теоретико-методологічні проблеми психології

1. Охарактеризуйте рівні методологічного аналізу в психологічній науці. Розкрийте зміст та значення кожного рівня для організації психологічного дослідження.
2. Розкрийте зміст основних принципів психологічного дослідження: детермінізму, системності, розвитку, єдності свідомості та діяльності. 3. Порівняйте природничо-науковий та гуманітарний підходи в психології: предметна сфера, методологічні настанови, методи дослідження, критерії науковості.
4. Охарактеризуйте біхевіоризм і необіхевіоризм як наукові напрями. Яким є їхній внесок у розвиток психологічної методології та практики?

5. Розкрийте психологічну природу свідомості. Охарактеризуйте структуру та функції свідомості у провідних психологічних концепціях.

6. Проаналізуйте концепції несвідомого в психологічній науці (З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер). Яке місце несвідоме займає в регуляції поведінки особистості?

7. Охарактеризуйте основні теорії особистості: психодинамічні, гуманістичні, когнітивні, диспозиційні. У чому полягають їхні методологічні відмінності?

8. Розкрийте проблему ідентичності особистості в сучасній психологічній науці. Охарактеризуйте поняття особистісної ідентичності та самодетермінації.

9. Проаналізуйте рушійні сили та детермінанти психічного розвитку людини в різних теоретичних підходах. Розкрийте поняття сензитивного та критичного (кризового) періодів.

10. Порівняйте культурно-історичну (Л. Виготський) та когнітивну (Ж. Піаже) концепції психічного розвитку: ключові поняття, механізми розвитку, роль соціального середовища.

11. Охарактеризуйте основні напрями позитивної психології: передумови виникнення, базові концепції, методологічні засади та сфери застосування.

12. Розкрийте проблему відтворюваності результатів психологічних досліджень. Що таке «криза відтворюваності» і які шляхи її подолання пропонує сучасна наука?

13. Проаналізуйте міждисциплінарні зв'язки сучасної психології з нейронауками, цифровими технологіями та суміжними дисциплінами. Які нові предметні сфери виникають на цих перетинах?

14. Охарактеризуйте специфіку розвитку психологічної науки в умовах суспільних криз і воєнних конфліктів. Які методологічні та практичні виклики постають перед психологічною спільнотою?

15. Розкрийте поняття наукової парадигми (Т. Кун) та охарактеризуйте зміну парадигм у розвитку психологічної науки. Які парадигмальні зрушення є характерними для сучасного етапу?

16. Проаналізуйте психоаналітичний та гуманістичний підходи: що їх об'єднує і що принципово розділяє у розумінні природи людини, рушійних сил розвитку та завдань психологічної допомоги?

17. Охарактеризуйте системний підхід у психологічному дослідженні. Які принципи лежать в основі системного аналізу психічних явищ і процесів?

18. Розкрийте сутність і значення діяльнісного підходу в психології (О. Леонтьєв). Проаналізуйте структуру діяльності та її роль у розвитку особистості.

19. Охарактеризуйте постмодерністські тенденції в сучасній психологічній науці. Як соціальний конструкціонізм і наративний підхід трансформують розуміння предмета психології?

Психологія організацій та управління персоналом

1. Розкрийте психологічні характеристики організації як соціальної системи. Охарактеризуйте поняття організаційної культури: функції, структуру, типи.

2. Проаналізуйте змістовні та процесуальні теорії мотивації (А. Маслоу, Ф. Герцберг, В. Врум, Дж. Адамс) та охарактеризуйте їх практичне значення для управління персоналом.

3. Охарактеризуйте психологічні аспекти відбору, адаптації та оцінювання персоналу. Які методи оцінювання є найбільш валідними та надійними?

4. Розкрийте поняття психологічного клімату організації. Які чинники його визначають і які методи діагностики застосовуються для його вивчення?

5. Порівняйте теорії лідерства: особистісні, поведінкові, ситуаційні та трансформаційні. Яка теорія, на вашу думку, має найбільше практичне значення і чому?

6. Охарактеризуйте роль емоційного інтелекту в ефективному керівництві. Розкрийте модель Д. Гоулмана та її зв'язок зі стилями лідерства.

7. Проаналізуйте стадії розвитку малої групи в організації.

Охарактеризуйте психологічні умови формування ефективної команди.

8. Розкрийте феномен «групового мислення»: причини виникнення, симптоми, наслідки та методи профілактики в організаційному контексті.

9. Охарактеризуйте синдром емоційного вигорання: моделі (К. Маслак, В. Бойко), стадії розвитку, чинники ризику та методи профілактики в організаційному середовищі.

10. Розкрийте психологічні механізми опору організаційним змінам. Які стратегії подолання опору є ефективними та яка роль психолога в управлінні змінами?

11. Проаналізуйте поняття психологічної безпеки в організації. Яким чином психологічна безпека впливає на інноваційну активність та ефективність команд?

12. Охарактеризуйте психологічні аспекти антикризового управління організацією. Яка роль психолога під час реструктуризації та організаційних криз?

13. Розкрийте поняття організаційного розвитку та організаційного навчання. Які психологічні механізми лежать в основі навчальної організації?

14. Проаналізуйте гендерні аспекти лідерства та управлінської діяльності. Які стереотипи існують і як вони впливають на кар'єрний розвиток?

15. Охарактеризуйте баланс між роботою та особистим життям (work-life balance) як психологічну проблему. Які індивідуальні та організаційні стратегії сприяють його досягненню?

16. Розкрийте психологічні засади управління талантами в організації. Які методи виявлення, розвитку та утримання талановитих працівників є найефективнішими?

17. Проаналізуйте міжгрупові конфлікти в організаціях: причини, динаміку та методи управління. Яка роль психолога в медіації організаційних конфліктів?

18. Охарактеризуйте поняття організаційної ідентичності та прихильності персоналу. Які чинники формують лояльність співробітників і як вона пов'язана

з ефективністю організації?

Сучасні теорії соціальної психології

1. Охарактеризуйте предмет та основні проблеми сучасної соціальної психології. Розкрийте специфіку соціально-психологічного підходу в порівнянні з суміжними дисциплінами.

2. Проаналізуйте теорії атрибуції. Охарактеризуйте основні помилки та упередження в каузальній атрибуції.

3. Розкрийте поняття соціальної схеми та її функції в пізнанні. Яким чином стереотипи та упередження формуються і як вони впливають на міжособистісну взаємодію?

4. Охарактеризуйте феномен когнітивного дисонансу: умови виникнення, способи редукції та значення для розуміння соціальної поведінки.

5. Розкрийте структуру та функції соціальних установок. Охарактеризуйте механізми формування і зміни атитюдів та їх зв'язок із реальною поведінкою.

6. Проаналізуйте моделі переконання: центральний та периферичний маршрути (Р. Петті та Дж. Качоппо). Які чинники визначають вибір маршруту обробки переконуючих повідомлень?

7. Охарактеризуйте феномен конформізму на основі класичних досліджень С. Аша. Розкрийте чинники, що посилюють і послаблюють конформну поведінку.

8. Проаналізуйте дослідження підкорення авторитету. Які психологічні механізми лежать в основі деструктивного підкорення і які висновки можна зробити для практики?

9. Розкрийте психологію просоціальної поведінки. Охарактеризуйте феномен стороннього спостерігача: умови виникнення та можливості подолання.

10. Проаналізуйте теорії агресії: інстинктивна теорія, фрустраційно-агресивна гіпотеза, теорія соціального навчання. Яка з них має найбільший

пояснювальний потенціал?

11. Охарактеризуйте теорію соціальної ідентичності А. Тешфела та Дж. Тернера. Яким чином соціальна ідентичність впливає на міжгрупові стосунки і поведінку?

12. Розкрийте психологію мас: механізми деіндивідуалізації, сугестії та психологічного зараження. Яке значення ці концепції мають для розуміння сучасних масових явищ?

13. Проаналізуйте психологічні механізми пропаганди та маніпуляцій у медіапросторі. Які когнітивні спотворення робить людину вразливою до маніпулятивних впливів?

14. Охарактеризуйте внутрішньогрупову упередженість та міжгрупову дискримінацію. Які психологічні механізми лежать в їх основі і які підходи до подолання упереджень є дієвими?

15. Розкрийте специфіку психології соціальних рухів та колективної ідентичності. Яким чином соціальні рухи формуються, розвиваються та занепадають?

16. Проаналізуйте вплив соціальних мереж та цифрового середовища на соціальну поведінку, ідентичність і міжособистісне спілкування. Які нові соціально-психологічні феномени описує сучасна наука?

17. Охарактеризуйте психологію чуток, паніки та масових заворушень. Якими є механізми поширення чуток та умови виникнення колективної паніки?

18. Проаналізуйте гендерні стереотипи та їх вплив на соціальну поведінку. Яким чином сучасна соціальна психологія концептуалізує стать і гендер?

Методика викладання психології у закладах освіти

1. Охарактеризуйте специфіку психологічного знання як предмета навчання. Які труднощі виникають при засвоєнні психологічних знань і яким чином їх можна подолати?

2. Розкрийте сутність компетентнісного підходу у психологічній освіті.

Яким чином цілі та результати навчання психологічних дисциплін формулюються в логіці компетентностей?

3. Охарактеризуйте активні та інтерактивні методи навчання психології (дискусія, рольова гра, кейс-метод, метод проєктів). Якими є умови їх ефективного застосування?

4. Розкрийте особливості застосування психологічного тренінгу в освітньому процесі. Чим навчальний тренінг відрізняється від психотерапевтичного і які вимоги ставляться до його організації?

5. Охарактеризуйте принципи проєктування навчальних курсів із психології: від цілей до оцінювання (зворотне проєктування).

6. Розкрийте поняття формувального та підсумкового оцінювання у психологічній освіті. Які форми та методи оцінювання є найбільш інформативними для визначення рівня фахових компетентностей?

7. Проаналізуйте проблему академічної доброчесності у психологічній освіті. Які форми порушень академічної доброчесності існують і яким чином вони можуть бути виявлені та попереджені?

8. Охарактеризуйте особливості організації та оцінювання самостійної роботи студентів у курсах психології. Які технології сприяють активізації самостійного навчання?

9. Розкрийте психологічні закономірності засвоєння знань у процесі навчання психології. Яким чином ці закономірності враховуються при побудові навчального процесу?

10. Охарактеризуйте мотивацію навчання студентів: теоретичні підходи, методи діагностики та шляхи формування внутрішньої навчальної мотивації.

11. Проаналізуйте особливості педагогічного спілкування викладача психології. Охарактеризуйте стилі педагогічної взаємодії та їх вплив на результативність навчання.

12. Розкрийте специфіку дистанційного та змішаного навчання психологічних дисциплін. Які можливості та обмеження притаманні онлайн-формату у викладанні психології?

13. Охарактеризуйте проблему емоційного вигорання викладача. Які чинники ризику та захисту існують і яким чином педагог може підтримувати своє професійне здоров'я?

14. Розкрийте поняття педагогічної рефлексії та її роль у професійному розвитку викладача психології. Які методи розвитку рефлексивності є ефективними?

15. Проаналізуйте конфліктні ситуації в освітньому процесі: типові причини, динаміку розвитку та психологічно грамотні способи їх врегулювання.

16. Охарактеризуйте фасилітаційний стиль викладання: базові принципи, відмінність від традиційного навчання та умови ефективного застосування.

17. Розкрийте пізнавальні стилі студентів та принцип індивідуалізації навчання. Як викладач може адаптувати методи і форми роботи до різних навчальних стилів?

18. Проаналізуйте роль зворотного зв'язку в навчанні психології. Які характеристики зворотного зв'язку роблять його ефективним інструментом розвитку студентів?

Психологія травмуючих ситуацій

1. Охарактеризуйте поняття психологічної травми та психотравматизації. Розкрийте класифікацію травматичних подій та нейробіологічні механізми реагування на травму.

2. Розкрийте діагностичні критерії ПТСР. Охарактеризуйте основні симптоматичні кластери та їх психологічний зміст.

3. Проаналізуйте поняття «комплексна травма» та «складний ПТСР». Чим вони відрізняються від класичного ПТСР і якими є особливості клінічної картини?

4. Охарактеризуйте чинники ризику та захисні (ресурсні) фактори при психологічній травматизації. Яку роль відіграє концепція резиліентності у розумінні індивідуальних відмінностей у реагуванні?

5. Охарактеризуйте психологічні особливості бойової психологічної

травми. Розкрийте специфіку ПТСР у ветеранів та підходи до психологічної реабілітації учасників бойових дій.

6. Розкрийте психологічні наслідки вимушеного переміщення та статусу біженця. Які стресори є специфічними для даної категорії осіб і які форми психологічної допомоги є ефективними?

7. Охарактеризуйте принципи психологічної першої допомоги. Яким чином вона відрізняється від психологічного консультування і в яких ситуаціях застосовується?

8. Розкрийте поняття психологічної кризи та охарактеризуйте моделі кризового втручання. Які стабілізаційні техніки застосовуються при гострих стресових реакціях?

9. Проаналізуйте доказові підходи до терапії ПТСР: когнітивно-процесуальна терапія та тривала експозиція. Охарактеризуйте механізми дії та протипоказання.

10. Охарактеризуйте соматичні підходи до роботи з травмою. Яка роль тілесного досвіду у психотерапії психологічної травми?

11. Проаналізуйте феномен вторинної травматизації та вікарної травми у фахівців допоміжних професій. Яким чином здійснюється профілактика та як відбувається самопомога?

12. Розкрийте концепцію посттравматичного зростання: механізми, умови виникнення та значення для психологічної практики.

13. Охарактеризуйте особливості психологічної травми у дітей. Чим дитяча реакція на травму відрізняється від дорослої і які підходи до психологічної допомоги є ефективними?

14. Проаналізуйте принципи організації системи психологічної допомоги в умовах масових криз та воєнного стану. Які рівні психологічних інтервенцій виокремлюються?

15. Розкрийте психологічні особливості переживання горя та втрати в умовах збройного конфлікту. Охарактеризуйте поняття «ускладнене горе» та підходи до роботи з ним.

16. Проаналізуйте гендерні та вікові відмінності у реагуванні на психологічну травму. Які особливості слід враховувати при плануванні психологічних інтервенцій для різних груп?

17. Охарактеризуйте наративну терапію як підхід до роботи з психологічною травмою. Яким чином реавторинг власної історії сприяє відновленню психологічного благополуччя?

Основи професійного консультування

1. Охарактеризуйте психологічне консультування як вид психологічної допомоги. Розкрийте його відмінність від психотерапії, психологічної просвіти, коучингу та супервізії.

2. Розкрийте принципи психологічного консультування: конфіденційності, добровільності, безоцінності, конгруентності. Яким є їх практичне значення для консультативної роботи?

3. Охарактеризуйте поняття терапевтичного альянсу та умови його формування за К. Роджерсом: емпатія, безумовне позитивне прийняття, конгруентність. Яка роль альянсу у результативності консультування?

4. Розкрийте феномени перенесення та контрперенесення в консультативному процесі. Яким чином консультант може розпізнавати та продуктивно використовувати ці феномени?

5. Охарактеризуйте базові техніки активного слухання в психологічному консультуванні: перефразування, відображення почуттів, уточнення, узагальнення, мовчання. Наведіть приклади застосування.

6. Розкрийте специфіку постановки запитань у консультуванні. Охарактеризуйте відкриті, закриті, циркулярні та «чарівні» запитання, їх функції та умови застосування.

7. Проаналізуйте когнітивно-поведінковий підхід у консультуванні: базові принципи, структуру сесії, ключові техніки (когнітивна реструктуризація, поведінкові експерименти, психоедукація).

8. Охарактеризуйте гуманістично-екзистенційний підхід у

консультуванні: ключові концепції, техніки, показання.

9. Розкрийте специфіку консультування сімей та подружніх пар. Охарактеризуйте системний підхід до сімейного консультування: основні поняття та техніки роботи.

10. Охарактеризуйте особливості психологічного консультування дітей та підлітків. Які методи є адаптованими для роботи з різними віковими групами?

11. Розкрийте рішення-фокусований підхід у консультуванні: базові принципи, ключові техніки («дивовижне запитання», пошук винятків, шкальні запитання), показання.

12. Охарактеризуйте наративний підхід у психологічному консультуванні: поняття домінуючої та альтернативної розповіді, техніки екстерналізації та реавторингу.

13. Проаналізуйте специфіку онлайн-консультування: можливості та обмеження, етичні питання, технічні та комунікативні особливості роботи у цифровому форматі.

14. Розкрийте поняття та функції супервізії у психологічному консультуванні. Охарактеризуйте форми супервізії (індивідуальна, групова) та їх значення для якості надання допомоги.

15. Охарактеризуйте мультикультурний підхід у психологічному консультуванні. Які компетентності необхідні для ефективної роботи з клієнтами з різних культурних середовищ?

16. Розкрийте психологічні межі у консультуванні: поняття, функції та типові порушення. Яким чином консультант підтримує здорові професійні межі?

17. Охарактеризуйте кризове консультування та роботу з суїцидальними проявами. Яким є алгоритм оцінки ризику та психологічного втручання при суїцидальній кризі?

18. Проаналізуйте етичні дилеми в психологічному консультуванні (конфіденційність та її межі, подвійні стосунки, компетентність). Яким чином здійснюється етичне прийняття рішень у складних ситуаціях?

ПРИКЛАД

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

ОПП: Психологія.

Назва атестаційного іспиту: Атестаційний екзамен з психології

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №25

1. **Теоретичне питання** *(відповідь оцінюється в 30 балів).*

Охарактеризуйте основні методологічні принципи психологічного дослідження. Яким чином принцип системності реалізується в сучасних психологічних дослідженнях?

2. **Теоретичне питання** *(відповідь оцінюється в 30 балів).*

Розкрийте психологічний зміст поняття «організаційна культура». Охарактеризуйте методи діагностики та шляхи цілеспрямованого формування організаційної культури в закладі освіти.

3. **Професійно-орієнтоване завдання** *(відповідь оцінюється в 40 балів).*

«Я більше не можу виходити на вулицю, – тихо каже 34-річна Марина на першій зустрічі з психологом. – Після того, як у нашому місті почалися ракетні обстріли, я постійно чую вибухи навіть тоді, коли їх немає. Вночі не сплю, бачу страшні сни. На роботу не ходжу вже два місяці, лікарняний закінчився. Чоловік каже, що я видумую, що треба просто взяти себе в руки. Я намагалась, але не виходить».

Проаналізуйте психологічний стан Марини: визначте провідну симптоматику, встановіть можливий психодіагностичний висновок (з обґрунтуванням). Запропонуйте план психологічних інтервенцій. Охарактеризуйте роль найближчого оточення клієнтки та можливості роботи з ним.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Теоретико-методологічні проблеми психології

1. Воляннюк Н. Ю. Психологія наукової діяльності: монографія / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, А. Б. Колосов, Б. В. Андрійцев. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського; Центр ДЗК, 2020. 352 с
2. Гапон Н. П. Теоретико-методологічні проблеми психології: навч. посіб.. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 180 с.
3. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: навчальний посібник. Київ: ПІК ДСЗУ, 2019. 136 с.
4. Корольчук М.С. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навчальний посібник для слухачів та студентів вищих навчальних закладів. К.: Ніка-Центр, 2018. 336 с.
5. Максименко С.Д. Теоретико-методологічні проблеми психології особистості. *Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України*, 2019. Випуск 7. С.3-18.
6. Рибалка В. В. Методологічні проблеми наукової психології : посібник. Київ: ІПОД. НАПН України, 2017. 144 с.
7. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу : соціально-психологічний вимір: монографія. Київ: Міленіум, 2017. 184 с.
8. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ: ДП "Вид. дім "Персонал", 2018.

Психологія організацій та управління персоналом

1. Бочелюк В., Пучина О. Організаційна психологія на підприємстві. ЦУЛ, 2019. 272 с.
2. Іванов М. П. Психологічний клімат і колективна відповідальність у професійних спільнотах. Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 175 с.
3. Карамушка Л. М. Психологічна безпека персоналу організації: теоретико-методологічні засади дослідження. Київ: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2020. 198 с.

4. Карамушка Л.М. Психологія організацій: навч. посіб. К.: Міленіум, 2013. 344 с.
5. Клочко А.О. Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій : монографія. Біла Церква, 2021. 300 с.
6. Креденцер О. В. Психологія розвитку підприємницької активності персоналу освітніх організацій : монографія. Київ: Логос, 2019. 320 с.
7. Молчанова А. О. Організаційна поведінка: навч. посібник.: Лілея-НВ, 2015. 176 с.
8. Прищак М. Д., Лесько О. Й. Психологія управління в організації: навч. посібник. Вінниця, 2016. 150 с.
9. Трут О.О. Теоретико-методологічні засади управління результативністю організації: монографія. Львів: ЛТЕУ, 2018. 420 с.

Сучасні теорії соціальної психології

1. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління: підручник. 2022. К.: Центр учбової літератури. 398 с.
2. Козлова О. А. Соціальна психологія груп та групової взаємодії. Харків: НТУ «ХП», 2017.
3. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С.Б. Соціальна психологія. Київ: 2020. 243 с.
4. Основи соціальної психології: підручник для закладів вищої освіти /П. П. Горностай, М.М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н.В.Хазратова та ін.; За ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
5. Психологія міжгрупової взаємодії у вимірах війни і миру : навчальний посібник / [Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка] ; за ред. Л. Г. Чорної ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 118 с.
6. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М.

О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Методика викладання психології у закладах освіти

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2021. 208 с.

2. Ляховець Л.О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.

3. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачєво: МДУ, 2017. 53 с.

4. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2020. 160 с.

5. Романовський О. Г., Резнік С. М. Методика викладання психології: навчально-методичний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2019.

Психологія травмуючих ситуацій

1. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості: навч. посібник. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 110 с.

2. Гаврилець І. Г. Психофізіологія людини в екстремальних ситуаціях: навчальний посібник. К.:ЗАТ «Віпол», 2016. 188 с.

3. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ : Педагогічна думка, 2016. 219 с.

4. Кризові стани в сучасних умовах: діагностика, корекція та профілактика / Під ред. Л. М. Юр'євої. Київ : Видавництво ТОВ «Галерея Принт», 2020. 174 с.

5. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги. Миколаїв: Іліон, 2016. 224 с.

6. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 160 с.

Основи професійного консультування

1. Близнюкова О.М., Мамчур І.В. Основи психологічного консультування: навч.-метод. посібник. Кропивницький. ФОП Піскова М.А., 2021. 50 с.

2. Васьківська С.В. П'ять вимірів психологічного консультування: навч. посібник. К.: Ніка-Центр, 2019. 170 с. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол.; заг. Ред. В.Г.Панок, І.І. Ткачук. К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.

3. Магдисюк Л.І., Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 360 с.

4. Опанасенко Л. А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв: Іліон, 2019. 134 с.

5. Основи психоконсультування: навч. посіб / упоряд. і ред. Т. Л. Надвинична. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 200 с.

6. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування: навч. посібник / В.Г.Панок, Я.В.Чаплак, Я.Ф.Андрєєва / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці: Чернівець. Нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.

